

SOC606 – Sociologie rodiny: konflikt a násilí ve vztazích

Martin Kreidl

11.4.2018

Definice partnerského násilí

- WHO: partner violence are „acts within an intimate relationship that cause physical, sexual, or psychological harm, this could include physical aggression, sexual coercion, psychological abuse, or controlling behavior“
- UC Center for disease control and prevention defines 4 types of PV:
 - **Physical** violence (the intentional use of force to that could cause injury or harm)
 - **Sexual** violence (use of physical force to engage in sexual acts against a person's will, attempting/completing sexual acts without the victims comprehension or consent to participation)
 - **Threats of physical or sexual** violence
 - **Emotional/psychological violence**, which includes humiliating, embarrassing, or controlling a victim

Measurement

- Nejčastější - CTS škála (*Conflict tactics scale*): měří 5 odlišných „taktik“ za určenou dobu (12 měsíců, celý život) – z pozice útočníka i oběti
 - Vyjednávání (vyslechne si druhou stranu,...)
 - Psychologická agrese (vyhrožování násilím, nadávky,...)
 - Fyzický útok (facky, údery, ...)
 - Fyzické zranění (modřiny, škrábance, potřeba ošetření)
 - Sexuální nátlak (použití násilí/výhrůžek k vynucení sexu)

Výskyt – ženská viktimizace

- WHO multi-country study (24 tis. Žen v 10 zemích):
 - Life-time prevalence (široká definice): Japonsko (13%)-Peru (61%)
 - Těžké útoky: Japonsko (4%)-Peru (49%)
 - Sexuální útoky: Japonsko, Srbsko (6%) – Etiopie (59%)
 - Emoční zneužívání (poslední rok): 20%-75%

Oboustranná viktimizace

- International dating violence study (IDVS, 32 zemí, VŠ studující)
- Nejčastější vzorec- oboustranné násilí (15 zemí)
 - Mužská agrese/žena oběť – 11 zemí
- Mužská fyzická agrese: 10% (Singapur) – 96 % (Írán)
- Ženská fyzická agrese: 16% (Malta) – 71% (Írán)
- Závažná fyzická agrese (kopání, škrcení, bití pěstí, tahání po zemi, pálení, použití zbraní):
 - Muži: 0% (Malta, Singapur) – 43 % (Jižní Afrika)
 - Ženy: 2% (Švédsko) – 26 % (Nizozemsko)

Oboustrannost podle IDVS

- Přinejmenším 50% násilných párů (v 31 zemích z 32 zkoumaných) vykazuje znaky oboustrannosti
- Pro těžké násilí: alespoň 50% párů vykazuje známkou oboustrannosti ve 22 zemích

Kontexty

- Patriarchát – dominantní teoretická perspektiva: příčinou partnerského násilí je genderovaná struktura společnosti
 - Muži strategicky užívají násilí k udržení dominance nad ženami
- Nemá silnou empirickou podporu: srovnávací výzkumy ukazují, že tradiční genderové normy a postoje nejsou konzistentním silným prediktorem PN
- Kontradiktorní evidence:
 - ženy používají násilí téměř stejně často jako muži
 - Násilí se vyskytuje i ve stejnopohlavních párech stejně často

Evidence (Strauss 2008)

- Dominantní vzorec násilí je oboustrannost
- Druhý nejčastější vzorec je: násilí pouze ze strany žen
- Dominance (na straně kteréhokoli partnera) je asociována s vyšší pravděpodobností výskytu PN (oboustranného, pouze ženského, pouze mužského)

Mezigenerační přenos

- Děti, které zažili partnerské násilí v rodinách jsou častěji pachateli/oběťmi partnerského násilí (Stith et al. JMF 2000)
 - Pravděpodobnost roste 3-4 krát (pokud sami muži byli svědky násilí v dětství)
 - Pokud muži zažili sexuální zneužívání v dětství, roste 3-4 pravděpodobnost, že budou páchat násilí na ženách
 - Pokud ženy byly svědky partnerského násilí v dětství, mají větší šanci, že budou oběťmi fyzického nebo sexuálního násilí (a mají větší šanci, že je budou páchat)

Mezigenerační přenos- teorie

- Sociální učení – děti se učí napodobovat to, co bylo odměňováno (ziskem) sledují stejné strategie
- Attachment teorie: zážitek násilí může vést k vyhýbavým nebo ambivalentním partnerským svazkům
 - Efekt zážitků z dětství přetrvává do dospělosti
 - Velké nároky+zlostné chování
 - Největší zlost ve vztazích projevují ti, kdo jsou *anxiously attached*
 - Nejen násilí, ale opomíjení (neglect) obecně

Další faktory

- Alkohol: nadměrné užívání alkoholu vede k 1,6-4,8 krát větší pravděpodobnosti fyzického násilí (u obou pohlaví shodně)
- Osobnostní dysfunkce

„Náklady“ – osobní a společenské

- Ve zdravotním pojištění: US – používání zdravotních zařízení 1,6-2,3 krát vyšší, dodatečné náklady až 1700 USD (za 3 roky)
- Celkem 2,3-7 miliard dolarů za rok (odhad z roku 2008) je ve zdravotním pojištění
- Nepřítomnost v práci, mentální problémy, pomoc obětem
- Právní systém 8,3 mld. USD (2004)